

MIT TUDUNK MAGUNKRÓL?

A gyömrői Rákóczi-hagyomány

Mit tudunk magunkról? címmel készül könyv a Magyar Művelődési Társaság ugyanezen címen meghirdetett pályázataira beérkezett munkákból, melyek egyikét közli folyóiratunk.

Élő hagyomány

„Nem kívánok birodalmat,
Nem kincset töletek,
Nem egyebet: az igaz
Bátor magyar szívet...”
(a Fejedelem gyömrői beszédéből)

II. Rákóczi Ferenc 1705. július 3-án a gyömrői Mátyás-templomban elmondott híres beszédének utolsó mondatából vett idézet olvasható a nevét viselő iskola falán elhelyezett dombormű alatti gránitlapon.

Közösségeket különböző célok, szándékok hívhatnak életre, azonos fájdalmak vagy közös remények formálhatnak. Gyömrőn a Rákóczi-szabadságharc egy válságos pillanatában elmondott fejedelmi beszéd – mely híven tükrözi a szabadságharc gondjait éppúgy, mint Rákóczi egyéniségét – teremti a településen élő hagyományt.

Talán nem véletlen, hogy a 700 éves település öregfalui településrészének iskolájában bontakozott ki a közösség, itt vert gyökereket erőteljesen a történelmi hagyományápolás, ahol már évtizedekkel ezelőtt is vallották, és gyakorlatban is igyekeztek megvalósítani a szeretet pedagógiáját.

A hagyományteremtés eszközei

Közel negyed százada, 1976-ban szerveződött először az iskolában az első Zrínyi-túra. A háromnapos országjáró kirándulásra önkéntes alapon jelentkeztek a tanulók, bár voltak esetek, hogy szorgalmas, de nehéz anyagi körülmények között élő gyermekek jutalomból vehettek részt a kiránduláson. Évente harmincnegyzet tanuló három pedagógus kíséretében ismerkedhetett az országgal. A kirándulás szervezésének célja Magyarország megismeretése és megszerettetése. A tanulók hat-hét fős örsökbe szerveződve – maguk választva vezetőjüket – szellemi és ügyességi vetélkedő során nyerhették el azt a vándorserleget, melyet a névadó Zrínyi Ilona Diákkörmányzat adott. A győztes örs a serleget a következő túra időpontjáig, egy teljes éven át osztályterme díszhelyén őrizheti. A nyári nagytábor mellett szervezett, többnyire autóbusszal kirándulás népszerűségére mi sem jellemzőbb, mint hogy az idén (1976-tól megszakítás nélkül!) huszonnegyedik alkalommal szervezték meg. Így a résztvevők megismerkedhettek hazánk számos gyönyörű vidékével, nevezetességeivel: várakkal, múzeumokkal, történelmi vonatkozásokkal Kőszegtől Sárospatakig, Szigetvártól Vajáig. Barátságok is szövődtek, felkeresve a II. Rákóczi Ferenc nevét viselő iskolákat.

Az utóbbi években – a Rákóczi Szövetség támogatásával – eljutottunk a trianoni határokra túlra, a Felvidékre és Kárpát-aljára is.

Rákóczi útjain...

A közösség fejlődésének jelentős állomása volt, amikor a gyermekekhez hasonlóan a felnőttek (szülők és szimpatizáló érdeklődők) is útrakeltek, hogy megismerkedjenek azokkal a

helyekkel, amelyek kapcsolatosak a II. Rákóczi Ferenc személyével és nevével fémjelzett szabadságharc egy-egy fontos állomásával. Az évek során bejártuk Szécsény, Szerencs, Sárospatak nevezetességeit, megismerkedtünk az országgyűlések színhelyeivel. Bécsújhelyről jövet ellátogattunk Kőszegre is.

II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola

Mind a gyömrői Rákóczi-kultusz ápolása, mind iskolai közösségünk fejlődése szempontjából igen lényeges volt az 1987-es esztendő.

1987. június 12-én emlékezetes ünnepség keretében vette fel iskolánk II. Rákóczi Ferenc nevét. Az ünnepi beszédet Balázs Gézáné, a Pest Megyei Tanács elnökhelyettese tartotta, s ő leplezte le az iskola falán elhelyezett, névadónkat ábrázoló domborművet, Pál Mihály szobrászművész csodálatos alkotását.

A névfelvétel az 1987-es esztendőben még nem volt mindennapos. A Pest Megyei Tanács V.B. Művelődésügyi Osztályának engedélye az iskolában folyó nevelő-oktató munkának, és a hagyományok ápolásának elismerése volt.

Rákóczi Diploma

Az iskolai Rákóczi-kultusz további erősítése, a nevelési célkitűzések méltó elismerésének biztosítása céljából a Szülői Választmány – elfogadva az iskolavezetés javaslatát – Rákóczi Diploma létrehozását határozta el.

E diplomát azok kaphatják meg (évente legfeljebb három nyolcadikos), akik példás magatartásukkal, szorgalmukkal, kulturális és hagyományápoló tevékenységükkel a legtöbb „fegyvertényt” vitték véghez. A Rákóczi Diplomát minden évben a ballagási ünnepségen adja át az iskola igazgatója, pénzjutalom kíséretében.

Első alkalommal 1987-ben, az iskola névfelvételi ünnepségén került átadásra. E diplomát elnyertek iskolánkból eltávozva is hűek maradtak önmagukhoz, emberségükkel, szorgalmukkal példát mutatnak, érettségi után többen főiskolát, egyetemet végeztek, sőt doktoráltak.

A díjazottak névsora – évfolyamonként: Ablonczy Balázs, Pavlyás István, Réti László, Nagy Krisztina, Mihalik Mónika, Berekszászi Tünde, Sásdi Éva, Aranyosi Tünde, Matyó Csaba, Nagy Gabriella, Tóth Noémi, Czövek Ágnes, Orbán Melinda, Seres Katalin, Falusi Piroska, Henke Norbert, Holes Melinda, Bartal Zsófia, Hegyi Füstös István, Jakab Gabriella, Kovács Zoltán, Varga Evelin, Falusi Melinda, Mladoniczky Beáta, Bartha Nóra, Góczy Rita, Matyó Gabriella, Varga Violetta, Adamik Barbara, Haluska Éva, Virág Éva, Farkas Zsanett, Földi Adrienn, Kovács Dóra, Zsidi Réka.

A gyömrői Rákóczi Alapítvány

Az oktatásért és a Rákóczi-hagyományok ápolásáért az alapító okiratot a Pest Megyei Bíróság mint Cégbíróság 1993. V. 19. -én kelt végzése szerinti módosított formában a Pest Megyei Főügyészség 1994. 06. 30-án kelt jelzése alapján jóváhagyta.

Az Alapítvány elsődleges célja, hogy segítséget nyújtson általánosan művelt, testileg, és ezzel összhangban szellemileg

is fogékony, a társadalom számára is hasznos, boldog és egészséges ifjak neveléséhez. E cél érdekében az Alapítvány a következő szempontokat tekinti kiemeltnek:

a./ Tanulmányi és egyéb más versenyek, vetélkedők szervezéséhez támogatás, nyertesek díjazása.

b./ Iskolai és más kulturális, szabadidős programok támogatása, tanulmányi kirándulások, diáknapok, sportversenyek.

c./ Külföldi cserekapcsolatok kiépítésének segítése (tanulók kiutazásához történő hozzájárulás, külföldi tanulók vendéglátásához támogatás).

d./ A Rákóczi-hagyományok ápolásának támogatása (a Rákóczi Diploma anyagi fedezetének biztosítása, a hagyományos Zrínyi-túrák segítése).

Az elmúlt évek során ezen alapítványi támogatás segítségével (is) többen jutottak el hazánk különböző tájaira, a történelmi Magyarország egyes területeire. (A Felvidéken: Borsi, Kassa, Késmárk; Kárpátalján: Beregszász, Munkács, Verecke.)

A Rákóczi útjain sorozat keretében, a Verecke Utazási Kft. szervezésében jártunk első alkalommal Kárpátalján, 1993-ban. A háromnapos kirándulás során Beregszász városában volt szállásunk, és csillagtúra formájában jutottunk el Munkács várába, Ungvárra, illetve Vereckére.

Bár Munkács várában meghatódva hallottuk kísérőnk elbeszélését a vár hányatott sorsáról, annak mégis örülhettünk, hogy hosszú évtizedek kihagyása után végre ide is eljuthattunk az anyaországból. S amikor Vereckén is elhelyeztük koszorúnkat az emlékmű magasán, s elénekeltük a Himnuszt, két dolog határozottunk el.

Egyrészt, hogy gyermekeinket, tanítványainkat is el kell hoznunk ide, részeseüljenek ők is ebben a felemelő érzésben, amit Munkács vára és Verecke jelent.

Másrészt látva a kárpátaljaiak rendkívül nyomorúságos állapotát, s ugyanakkor tapasztalva a beregszászi magyarok csodálatos vendégszeretetét, elhatároztuk: hazatérve gyűjtést fogunk szervezni számukra.

Közösségünk erejét bizonyítja, hogy mindkét célkitűzésünket sikerrel valósítottuk meg.

Elhatározásunkat, hogy tanítványainkat is felvisszük „Kárpát szent bércére”, 1996-ban tudtuk valóra váltani.

1995-ben levél érkezett Beregszászról Gyömrőre, melyben Dalmay Árpád, a Beregvidéki Magyar Kulturális Szövetség elnöke azt kérte Szende Márta iskolaigazgatótól és Pál Mihály szobrászművésztől: járuljanak hozzá, hogy a gyömrői II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola falán lévő Rákóczi-domborműről másolat készülhessen, és azt elhelyezhessék Beregszász főterén. Mi sem természetesebb, mint hogy az érintettek örömmel tettek eleget a kérésnek.

E dombormű ünnepélyes felavatására 1996. május 19-én került sor Beregszászon, csodálatos ünnepség keretében.

E ritka ünnepségen (tanulókkal együtt) negyvenkét főszereplővel vettünk részt. Ekkor ismét ellátogattunk Munkács várába és Vereckére.

A beregszászi ünnepségről a Beregi Hírlap 1996. máj. 26-i számában Füzesi Magda író nő számol be.

Tíz éves jubileum – Rákóczi napok

1997. június 6-7-én ünnepelte a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola névfelvételenek jubileumát. Az ünnepségről évek múltával is nehéz meghatottság nélkül szólni. Gyömrő egész társadalma képviseltette magát, vendégeink közt üdvözölhettük a beregszásziak nyolc fős küldöttségét Dalmay Árpád veze-

tésével, valamint a margelházi (Szlovákia) általános iskola pedagógusait és tanulóit is.

A Rákóczi Szövetség és a Pro Patria Hagyományörző Szövetség is magas szinten képviseltette magát.

Magyarországi testvérkapcsolataink is erősödtek; a ricsei II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola 40 fős csoporttal volt jelen, iskolai zenekaruk közreműködött az ünnepi műsorban.

Az iskolai ünnepség szervesen illeszkedett a Rákóczi Napok rendezvénysorozatához. Ez alkalomból Franciaországból Gyömrőre látogatott Jacqueline Rákóczi hercegnő és Michel Rákóczi Duchemin, s az ünnep alkalmából a hercegnő fát ültetett az iskola udvarán, valamint a mányaréti Rákóczi-emlékműnél.

A Rákóczi napok alkalmával minden évben egy-egy kiállításal is kedveskedünk hazai és külföldi vendégeinknek. Rendszeresen bemutatják alkotásaikat Bodócsi Béla, Detzky Júlia és Nyíri István gyömrői festőművészek. Alkotásaik mellett 1997. július 4-én Dávidné Szmelo Judit mézeskalácsos népi iparművész is hozta évtizedes munkásságának legszebb darabjait. A képfestőre kasírozott mézeskalács-figurák: bűbajos mondabéli alakok, mesehősök, a természet virágai, állatai, templomok, házacskák, világi és egyházi ünnepeink megjelenítése; felsorolni is nehéz. Az egész tárlat lenyűgöző, és szó szerint enni valóan édes.

Kopjafát avattunk – új hagyományt teremtettünk

1997. április 16-án a honfoglalás 1100. évfordulójára emlékeztünk szülők, vendégek, tanulók. Sűrű hóesésben avattuk fel kopjafánkat, melyen két évszám olvasható: 896 – 1996.

Az avatkozásról Hegyi-Füstös István nyugalmazott református lelképásztor mondta. Sajó Sándor *Magyarnak lenni tudod mit jelent* című költeményét Mocsári János mondta el. A kopjafa mellé a vereckeai hágról hozott fenyőfákat ültettünk.

Az első osztályosok minden tanév elején koszorút helyeznek el a kopjafánál. Ezzel is kifejezve a szülőföldhöz, az iskolájukhoz való ragaszkodásukat.

A Rákóczi Szövetség

Megalakulása 1997. április 24-én volt a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában. (A Szövetség székhelye is itt van.)

Az alakuló ülés elnökségében Dr. Halzl József országos elnök, Nagy Tiborné alpolgármester, Szende Márta iskolaigazgató és Horváth Sándor színművész foglaltak helyet. (Az alakuló ülésre mintegy hatvanan jöttek el, a tagság jelenlegi létszáma 80 fölött van.)

A Rákóczi Szövetség kettős célkitűzéssel szerveződött. Tovább ápolni, erősíteni a történelmi hagyományt, a Rákóczi-kultuszt Gyömrő községben, és hozzájárulni a felvidéki és kárpátaljai magyar települések anyaországi kötődéséhez. Részt venni rendezvényeiken, testvérkapcsolatok létesítése. Utóbbi a beregszászi magyar kulturális közösséggel és a zeneiskolával – a már vázoltak szerint – részben kialakult volt.

1998-ban és 1999-ben az 1848/49-es szabadságharc 149. illetve 150. évfordulója alkalmából rendezett emlékünnepségen Nagysallón, illetve 1999. márc. 14-én Érsekújváron csoportunk képviselte az anyaországi Rákóczi Szövetséget.

Rendkívül felemelő érzés volt részt venni a Köröm községben megrendezett Rákóczi Szövetség Nemzetközi Találkozásán 1998. május 30-án. A találkozó fővédnöke Csoóri Sándor, a Magyarok Világszövetségének elnöke volt.

Az 1999-es esztendő igen mozgalmas: a már jelzett érsek-

újvári és nagysallói kirándulás után, július 9-10-én szép kirándulást tettünk a Borsi – Királyhelmece – Kassa – Eperjes – Lőcse – Késmárk útvonalon.

Borsiban szomorúan kellett tudomásul vennünk, hogy többéves magyar erőfeszítés ellenére is nagyon vontatottan halad előre a vár állagmegóvása. Késmárkon, Thököly Imre végső nyugvóhelyén apró örömünk volt: elénekelhettük a Himnuszt.

Közösségünk az utóbbi két évben évadzáró összejövetelen értékeli az eltelt naptári év eseményeit, és fehér asztal mellett köszön el az ősztendőktől.

1998-ban egyik meghívott előadónk Gyimóthy Géza, a Magyar Országgyűlés alelnöke volt, aki II. Rákóczi Ferencről emlékezett meg. 1999-ben XI. 26-án tartjuk évadzáró összejövetelünket, melyen Kósa Csaba újságíró, a Magyar Újságírók Közösségének elnöke tart előadást *Szent István időszerűsége az*

ezredfordulón címmel. A nagy havazás ellenére is hatvan fő jelezte részvételét. (A pályázati munka elkészítésének időpontja: 1999. ősz.)

Minden közösséget a kialakult hagyományrendszere jellemez és éltet. Különösen igaz ez az ifjúsággal foglalkozó nevelő-oktató intézményekre.

Büszkék vagyunk arra, hogy vannak hagyományaink. Beépülnek iskolánk munkájába, meghatározzák nevelési célkitűzéseinket, fokmérői az iskola légkörének, az iskolai demokráciának, a követelések tőled, mert tisztellek pedagógiájának. A hagyományrendszer hosszú évek óta fejlődik, alakul. Az utóbbi években túlnőtt az iskola keretein, s a felnőtt lakosságra is hatása van. Ezt bizonyítja, hogy folyamatosan jelentkeznek közösségünkbe.

